

Inhoudsopgave

Voorwoord	5
Dankwoord	7
1 Inleiding	13
1.1 Ondermijning	13
1.2 Begripsafbakening: ondermijning, ondermijnende en georganiseerde criminaliteit	18
1.3 Doelstelling, centrale vraag en onderzoeksvragen	21
1.4 Methoden van onderzoek	23
1.5 Leeswijzer	29
2 Ondermijnende criminaliteit, van alle tijden?!	31
2.1 Inleiding	31
2.2 De belangrijkste ontwikkelingen door de tijd heen	32
2.2.1 De jaren zeventig	34
2.2.2 De jaren tachtig	36
2.2.3 De jaren negentig	40
2.2.4 Vanaf 2000	46
2.3 Ondermijnende criminaliteit, een hype?	56
3 Effecten van ondermijnende criminaliteit	59
3.1 Inleiding	59
3.2 Ondermijning als effect	60
3.2.1 Aantasting van het financieel-economische stelsel	61
3.2.2 Aantasting van de leefbaarheid	64
3.2.3 Aantasting van de ecologische omgeving	67
3.2.4 Aantasting van de moraliteit en het rechtsgevoel	69
3.2.5 Aantasting van de rechtsstaat en zijn instituties	72
3.3 Meetbaarheid van ondermijnende criminaliteit	76
3.4 Tot slot	79

4	De aanpak: recente ontwikkelingen	81
4.1	Inleiding	81
4.2	Recente ontwikkelingen in de aanpak van ondermijnende criminaliteit	83
4.2.1	Programma Bestuurlijke Aanpak en de oprichting van de RIEC's	83
4.2.2	Strafrechtelijke aanpak: veranderende focus binnen de opsporing	87
4.2.3	Financiële aanpak	88
4.2.4	Een andere focus: criminaliteitsbeheersing	92
4.3	Programma's	95
4.3.1	Proeftuin: Intensivering Zuid Nederland	95
4.3.2	Van Taskforce B5 naar Taskforce BZ	97
4.3.3	Betere Bijdrage Aanpak Ondermijning	101
4.4	Communicatie en een maatschappelijk barrièremodel	102
4.4.1	Het maatschappelijk barrièremodel	102
4.4.2	Communicatie: <i>naming & shaming</i>	105
4.5	Tot slot	106
5	Ondermijning in internationaal perspectief	109
5.1	Inleiding	109
5.2	Begripsvorming in het buitenland	109
5.3	Ondermijnende criminaliteit in het buitenland	111
5.4	De Italiaanse strijd tegen de maffia	114
5.5	Internationale samenwerking binnen de opsporing	117
5.6	Bestuurlijke aanpak in andere Europese landen	119
5.6.1	Bestuurlijke regulering als preventie	120
5.6.2	Working apart together	121
5.7	Tot slot	123
6	De aanpak van ondermijnende criminaliteit in de praktijk: tien casussen	125
6.1	Inleiding	125
6.2	Casuïstiek	127
	Casus 1 Onderzoek Rome: IKEA onder de growshops	127
	Casus 2 Haags Economisch Interventie Team (HEIT)	134
	Casus 3 Regulering full-contact vechtsport	139
	Casus 4 Onderzoek Riva: drugstransport per ambulance	144
	Casus 5 Project Autoverhuur: publiek-private samenwerking met een kwetsbare branche	149
	Casus 6 De Liemers: bewustwording onder ondernemers	156
	Casus 7 Vuurwerkopslag in NAVO-bunkers	159

Casus 8	Publiek-private samenwerking bij voorlichting over vuurwerk	163
Casus 9	Project Fabricius: vrijplaats in de haven van IJmuiden	165
Casus 10	Wijkkoning in De Kempen	170
6.3	Conclusie	175
7	Obstakels in de aanpak van ondermijnende criminaliteit	177
7.1	Inleiding	177
7.2	Obstakels	178
7.2.1	Het vaststellen van het probleem	178
7.2.2	Het betrekken van de interne en externe partners	182
7.2.3	Uitvoering	188
7.2.4	Evaluatie en verantwoording	200
7.3	Conclusie	205
8	Next practices	207
8.1	Inleiding	207
8.2	De volgende fase: uitdagingen in de leefwereld	208
8.2.1	Anders kijken naar het probleem	209
8.2.2	Het verstoren van het criminele bedrijfsproces	210
8.2.3	Het verstoren van sociale gelegenheidsstructuren	212
8.3	De volgende fase: uitdagingen in de systeemwereld	214
8.3.1	Van leefwereld naar systeemwereld	215
8.3.2	Van pioniersfase naar brede veranderingsfase	217
8.3.3	Top-down prioriteren, bottom-up organiseren	219
8.3.4	Competenties voor de toekomst	220
8.4	Verandering van tijdperk	221
9	Conclusie	223
9.1	Inleiding	223
9.2	Conclusies per onderzoeksvraag	223
	Nawoord	233
	Literatuur	235
	Afkortingenlijst	247
	Over de auteurs	249